
Cơn sóng thần cấp tiến

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Điều không thể tưởng tượng được đã xảy ra. Barack Obama đã đắc cử Tổng Thống Hoa Kỳ, người da đen đầu tiên leo lên chức vụ cao nhất với quyền lực mạnh nhất của toàn thế giới. Cách đây hơn một năm, không ai có thể ngờ một xứ còn nặng đầu óc kỳ thị màu da như Hoa Kỳ có được một người da đen được đảng Dân Chủ đề cử ra tranh Tổng Thống, khi Hillary Clinton gần như đã nắm chắc vị thế này. Và chuyện hi hữu đã xảy ra, trong kỳ bỏ phiếu vừa qua, Obama đã bỏ xa McCain để Dân Chủ toàn thắng Cộng Hòa nắm giữ chức Tổng Thống cũng như đa số tại Thượng Viện và Hạ Viện.

Hai lý do quan trọng nhất để đưa đến kết quả không tiền khoáng hậu và lịch sử này. Điều thứ nhất và gần như quyết định là vì cuộc khủng hoảng kinh tế. Chưa bao giờ kể từ thập niên 30's, Hoa Kỳ đi vào suy thoái kinh tế và khủng hoảng trầm trọng như hiện nay. Dân chúng Hoa Kỳ thấy bị mất công mất việc, thất nghiệp tăng vùn vụt, trong khi tài sản hủ hao vì nhà cửa mất giá, thị trường chứng khoán mất gần phân nửa giá trị, đều có khuynh hướng kết tội cho đảng Cộng Hòa nắm quyền. McCain đã có lúc trên chân Obama trong một số thăm dò dư luận mấy tháng trước đây, nhưng đến khi kinh tế suy sụp nặng từ hồi tháng 9, đa số dân chúng đều muốn thay đổi vì sự bất lực của chính quyền Bush trong việc giải quyết kinh tế. Và Obama đã thành công trong việc gắn chặt McCain với Bush, nhắc nhở dân chúng là bầu cho McCain sẽ kéo dài chính sách của Bush, nhất là về kinh tế. McCain tìm cách hóa giải đòn này nhưng vô hiệu quả vì dân chúng đã chán ghét đảng Cộng Hòa, qui tội cho đảng này trong việc đưa Hoa Kỳ vào khủng hoảng kinh tế nguy hiểm và kéo dài như hiện tại.

Đây cũng chính là lý do thứ hai để Obama thắng cử. Vì Tổng Thống George W Bush được coi như một Tổng Thống tệ hại nhất trong lịch sử của Hoa Kỳ. Theo một cuộc thăm

dò ý kiến của gần 100 các sử gia, Bush được đánh giá thấp nhất trong sự sắp hạng các Tổng Thống Hoa Kỳ từ trước đến nay. Dân chúng Hoa Kỳ cũng bất tín nhiệm Bush, chỉ có 22% tín nhiệm, còn 78% đều coi Bush bất lực, không làm được việc! Gần như chưa có Tổng Thống nào trong lịch sử cận kim bị bất tín nhiệm đến mức như thế. Chỉ còn 2 tháng nữa, George W Bush sẽ về vườn, nhưng đã để lại cho người thừa kế một gánh nặng vĩ đại để giải quyết. Hai cuộc chiến tại Iraq và Afghanistan đã làm Hoa Kỳ kiệt quệ và làm uy tín cũng như tiềm năng xuống dốc nặng nề. Nền kinh tế đi vào suy thoái kinh hoàng, trong khi hạ tầng cơ sở của Hoa Kỳ vữa nát. Xây dựng lại sẽ đòi hỏi ít ra là vài thập niên mới gượng lại được. Áp lực trên binh diện chiến lược địa dư đến từ mọi phía, từ nước Nga hồi phục và đòi tái tạo lại đế quốc Xô Viết cũ, đến Trung Hoa bùng dậy, đe dọa vùng Thái Bình Dương, đến những quốc gia ra mặt kẻ thù như Iran, Bắc Hàn tiếp tục là mũi nhọn đâm chọc, không thể giải quyết nổi. Gia tài của Bush để lại cho Obama được coi như một căn nhà tan hoang, mái dột cột đổ, sụp hết chỗ này đến chỗ khác. Tất cả được coi như hậu quả của một chính sách dựa trên những tư tưởng của phe Tân Bảo Thủ, được áp dụng từ khi Bush lên nắm quyền 8 năm trước đây và đã tỏ lộ ra tất cả những không tưởng cũng như những hậu quả tai hại của nó. Tuy nhiên chính vì sự tàn phá của những tư tưởng bảo thủ cực đoan trên tư thế chính trị, quân sự, bang giao quốc tế và trên nền kinh tế của Hoa Kỳ đã đem lại những phản động lực mạnh mẽ nhất giúp cho việc bầu cử một người da đen lên làm Tổng Thống Hoa Kỳ trở thành điều có thể xảy ra được. Vì quả thực Hoa Kỳ dù nói thế nào chẳng nữa, vẫn là xứ của kỳ thị màu da, của phân biệt chủng tộc, của cách biệt giàu nghèo, chưa sẵn sàng để chấp nhận đưa một người da đen lên chức vụ lãnh đạo cao trọng nhất.

Nhưng chính sự bất lực, dốt nát và cố chấp của chính quyền Bush cộng thêm với những cứng rắn và mù

quáng của bảo thủ cực đoan đã thúc đẩy để đưa xã hội Hoa Kỳ biến thể từ cực hữu sang cực tả trong một thời gian ngắn nhất, biểu hiệu bằng sự đắc cử của Barack Obama lên làm Tổng Thống Hoa Kỳ. Vì Obama ở về phía cực tả của tư tưởng chính trị và những chính sách của chính quyền Obama ít ra trong thời gian 4 năm sắp đến sẽ được thể hiện trong tư tưởng cực tả này. Thực sự đây không phải là điều đáng ngạc nhiên vì Hoa Kỳ sau 8 năm với chính quyền Bush đưa xã hội sang cực hữu đã sẵn sàng để theo quả lắc di động trở lại về phía tả. Điều đáng ngạc nhiên là quả lắc đã không di chuyển từ từ trở lại thể trung dung trước khi sang cực tả, nhưng đã vọt nhanh trong thời gian ngắn nhất từ vị thế cực hữu sang ngay cực tả.

Sử gia Arthur Schlesinger đã nhận xét nhiều năm trước đây là xã hội và chính trường Hoa Kỳ theo một chu kỳ của quả lắc, di động từ hữu sang tả và ngược lại theo chu kỳ từ 8 đến 12 năm, trùng hợp với những chính quyền của Cộng Hòa bảo thủ theo phe hữu và chính quyền của Dân Chủ cấp tiến theo phe tả. Như vậy nếu tính từ thời Tổng Thống Roosevelt, tư tưởng cấp tiến với những chính sách New Deal đã nắm quyền trong 3 nhiệm kỳ của Tổng Thống Roosevelt, nối tiếp với Tổng Thống Truman. Thời kỳ của Tổng Thống Eisenhower trở lại về bảo thủ. Quả lắc cấp tiến-bảo thủ này di động sang cấp tiến trở lại với Tổng Thống Kennedy, kế tiếp với Tổng Thống Johnson và những chương trình cấp tiến Great Society và trùng hợp với phong trào Civil Rights Movement. Xã hội Hoa Kỳ trở lại bảo thủ với Tổng Thống Nixon theo chu kỳ 8 năm, kế tiếp với Gerald Ford. Tổng Thống Carter, chủ trương cấp tiến, với nhiệm kỳ 4 năm là trường hợp ngoại lệ, không theo định luật về chu kỳ từ 8 đến 12 năm. Nhưng định luật này được tái hồi với hai nhiệm kỳ của Tổng Thống Reagan, xã hội Hoa Kỳ trở lại bảo thủ. Nhiệm kỳ của Tổng Thống Bush bố được coi như một trạng thái trung dung, không hẳn bảo thủ như Reagan, cũng không theo cấp tiến. Nhưng Hoa Kỳ đã nghiêng hẳn về

cấp tiến với Tổng Thống Clinton trong 8 năm. Định luật này được chứng minh trở lại với Tổng Thống George W Bush giữ chức vụ 8 năm đưa xã hội Hoa Kỳ về bảo thủ cực đoan, sang hẳn phía cực hữu.

Như thế việc đắc cử của Obama đã theo đúng với định luật về chu kỳ quá lắc bảo thủ-cấp tiến của xã hội Hoa Kỳ. Điều ngạc nhiên là sự thay đổi này không theo con đường tử tử, di động dần từ cực này sang cực khác như những thế hệ trước nhưng đã nhảy vọt từ cực hữu của bảo thủ sang ngay cực tả của cấp tiến. Và điều biểu hiện rõ ràng nhất là dân chúng Hoa Kỳ sau cùng đã bỏ phiếu để bầu một người da đen lên làm Tổng Thống. Đây có lẽ chính là biểu tượng của sự biến thể cách mạng của xã hội Hoa Kỳ. Là sự chấp nhận phá bỏ kỳ thị về màu da để một người da đen có thể leo lên chức vụ Tổng Thống. Điều này đến được do giới trẻ ở lứa tuổi 20-30 và giới baby bommers của trung lưu, có học và hiểu biết hơn đã phá bỏ được thành kiến của kỳ thị và tạo được đa số, bỏ phiếu cho Obama, đưa Hoa Kỳ sang ngay thế cực tả của cấp tiến.

Vấn đề kỳ thị màu da và nô lệ da đen là vết nhơ trong lịch sử của Hoa Kỳ, ngay cả trận nội chiến trước kia của thời Tổng Thống Abraham Lincoln không thể xóa nhòa được. Nhưng với việc bầu cho một người da đen là Barack Obama lên Tổng Thống, vết nhơ ấy hiện nay đã phần nào được giảm thiểu. Vì thực sự với những điều xấu xa trong quá khứ gây ra do người da trắng gây ra đối với người da đen từ hơn 200 năm, cần phải có một cơn sóng thần của cấp tiến ào ạt thay đổi hẳn bộ mặt của xã hội mới có thể rửa được phần nào những đen tối của lịch sử Hoa Kỳ do nô lệ và kỳ thị gây ra.

Những thay đổi từ bảo thủ sang cấp tiến và ngược lại theo chu kỳ 8-12 năm này thực sự chính là lý do tạo được sức mạnh và đổi mới cho Hoa Kỳ giúp cho quốc gia này lên địa vị siêu cường độc nhất của toàn cầu. Xã hội cần thay đổi để tiến bộ. Nhưng những thay đổi quá đáng sẽ tạo ra nhiều tai hại nếu không được kiểm chế và sửa đổi cho phù hợp với thực trạng và thay đổi của thời gian.

Nên những di động quá lắc từ cấp tiến sang bảo thủ và ngược lại từ bảo thủ về cấp tiến đã tạo được một năng động đổi mới trong trật tự và tự sửa đổi, giúp cho xã hội tiến hóa theo chiều hướng tốt.

Hoa Kỳ trong 8 năm của bảo thủ cực đoan của chính quyền Bush đã tạo ra quá nhiều tai hại, cần phải có một thay đổi lớn lao. Chủ trương cấp tiến của Obama đã được dân chúng Hoa Kỳ chấp nhận như điều cần thiết để tạo ra một cơn sóng thần gột rửa những tàn tích của chính quyền Bush để lại. Tuy nhiên những khó khăn do Bush để lại quá lớn lao, Hoa Kỳ đã bị thương tích quá nặng với hai cuộc chiến và nền kinh tế đi vào suy thoái trầm trọng. Liệu chính quyền mới có đủ khả năng và kiên trì để đưa ra những thay đổi cần thiết và có hiệu quả để hồi phục lại quốc gia này hay không? Điều đó chỉ thời gian mới có thể trả lời thoả đáng được.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

<http://www.nguyendinhphung.com/>